

Natuurwerkblad bodemdierendagen

Bodemdierendagen 25 september t/m 7 oktober 2020

De Helderse Vallei

Het is weer zover: de bodemdierdagen zijn begonnen! Van 25 september tot en met woensdag 7 oktober willen we de dieren die op de bodem leven extra aandacht geven.

Doe je jas aan, vraag vriend of vriendin mee, ga lekker naar buiten en neem deze opdrachtjes mee. Ga naar jouw tuin, het park of naar het bos Donkere Duinen.

Dit jaar is het thema 'Klein maar groots!', dat betekent dat jullie gaan ontdekken wat bodemdieren doen in hun omgeving, je gaat op bodemdierenonderzoek!

Je hebt nodig voor dit onderzoek:

- Tasje
- Loepje
- Stuk of 5 potjes met deksel
- Lepel of mini-schepje
- Touwtje zolang als je been
- Emmertje
- Wit eetbord
- Potlood en papier
- Heb je een fototoestel? Neem die dan ook mee.
- En natuurlijk: zoekkaart en scoreformulier. Die kun je gratis downloaden: [Zoekkaart bodemdieren](#) en het scoreformulier op de website van De Helderse Vallei

→ Oh ja, er is natuurlijk altijd de regel: zorg goed voor de natuur. Dus dieren weer terugzetten op de vindplek.

Bodemdieren onderzoek

De Helderse Vallei

Opdracht 1 Onderzoeksgebiedje maken

Zoek een plekje waar wat bladeren liggen, takjes en zo. Bijvoorbeeld naast een struik of onder een boom. Pak het touwtje en knoop de uiteinden aan elkaar. Maak daar een vorm van op de grond, bijvoorbeeld een rondje of een vierkant. Dit wordt jouw onderzoeksgebiedje. Natuurlijk mogen daar ook planten in staan.

Opdracht 2 Onderzoeken= speuren

Speur nu in jouw onderzoeksgebiedje naar bodemdieren. Laat bladeren nog even liggen. Zie je bodemdieren? Probeer het te vangen met een potje. Tip: maak een paar goede inzoom-foto's.

Opdracht 3 Onderzoeken= uitzoeken

Zoek uit wat voor dieren je hebt gevangen. Dat kan met je zoekkaart. Noteer die naam op je vondstenkaart. Weet je de diernaam niet? Stuur ons de foto, we helpen je graag.

Opdracht 4 Speuren naar sporen

Bekijk de grond nog eens goed in jouw onderzoeksgebiedje. Wat zie je aan sporen? Denk aan kruipsporen, pootafdrukken of gaatjes. Welke diersporen heb je gevonden?

Opdracht 5 Humuslaag

De bovenste laag van de grond ligt vaak vol met bladeren, takjes en ander dood materiaal. Dat is...eten voor heel veel dieren en schimmels. Deze bovenste laag wordt humuslaag genoemd. Pak nu telkens een blaadje leg het op jouw witte bord. Zag je een diertje onder het blaadje, zie je wat lopen of springen op het witte bord? Probeer uit te zoeken welke dieren dat zijn. De blaadjes verzamel je even op een hoop. Na het hele onderzoek leg je ze weer op de plek waar je ze vond.

Opdracht 6 Springstaartjes

Door de diersporen heb je misschien al ontdekt dat er in de grond ook dieren zijn. Pak je schepje of lepel en de emmer. Graaf nu voorzichtig een lepeltje aarde af doe dat op het witte bord. Zie je nog diertjes lopen? Of springen...? Ze kunnen wel ieniemienie-klein zijn! Bijvoorbeeld de Springstaartjes, die worden niet groter dan 6 millimeter. Ze eten bodemresten en zijn heel belangrijk. In jouw onderzoeksgebiedje kunnen er zomaar een paar duizend zitten! Zoek ze maar eens. Leeg het bord in de emmer en neem een nieuw schepje grond. Zo graaf je de hele bovenste laag van jou onderzoeksgebied af.

Opdracht 7

Hopelijk heb je verschillende dieren al ontdekt. Misschien heb je er een aantal in een potje? Goed zo! Onderzoek nu welke beestjes je hebt gezien of gevangen door de pootjes te tellen. Met de zoekkaart kun je nu gemakkelijk ontdekken welk dier je hebt gevonden. Noteer ze op de vondstenkaart.

Pootjes**Opdracht 8**

Elk beestje ziet er anders uit. Sommige bodemdieren hebben voelsprietten. Andere hebben vleugels. Bijna alle bodemdieren hebben haren... Kijk goed naar je beestje in de potjes. Probeer nu een beestje nu te tekenen op een leeg vel papier, maar vergroot ze dan wel. Door ze goed na te willen tekenen, ga je nog beter kijken en zie je weer nieuwe dingen. Probeer maar eens!

Tekenen= goed kijken**Opdracht 9**

Pak de lepel of minischep en steek het tot de steel in de grond. Beweeg nu een paar minuten lang de steel heen en weer. Niet te snel maar ook niet te langzaam.... Kijk heel goed of er ook wormen omhoog kruipen. Vang er een leg hem op een velletje papier met zo min mogelijk zand. Houdt het papiertje vlak bij jouw oor zodat je de worm hoort kruipen, want....zelfs een worm heeft haren! Luister maar eens...

Wormen hebben geen poten maar wel....?**Opdracht 10**

Bekijk de zoekkaart en zoek de pissebed op. Het is een prachtig diertje! Lukt het je er eentje te vinden, bekijk het dan eens heel goed. Pissebedden zijn geen insecten (die hebben allemaal 6 pootjes), maar 14! Tel ze maar eens. Op zijn rug heeft hij een sterk pantser, het lijkt wel een ridderharnas. Ze leven alleen in vochtige omgeving, want het zijn.....kreeftachtigen! Ze nemen wat water mee om met hun kieuwen daar zuurstof uit te halen. Ze zijn heel nuttig en worden ook veel gegeten door andere dieren. Daarom zijn er gelukkig ook heel veel van. Sommige soorten dragen hun baby's op de rug. Onderzoek ze maar. In Nederland komen er wel 36 soorten voor.

Bestaan er grondridders?

Opdracht 11

Duizendpoot vriend van de planten

Soms vind je een duizendpoot. Zoek op het zoekblad hoe die er uitziet. Ze lopen heel snel, dus vangen zal wel niet zo goed lukken. Er zijn heel veel soorten, maar geen enkele heeft echt 1000 poten. Vaak minder dan 100. Ze zijn jagen op wormen, slakken en andere dieren die plantendelen eten. Daarom zijn planten wel blij met deze snelle. Ze zien er prachtig uit!

Opdracht 12

Slijmerds

Het lichaam van de slak bestaat voornamelijk uit water. Een slak kan niet tegen de zon. Dan droogt hij uit. Een slak 'loopt' door te glijden over een slijmerig spoor dat hij zelf maakt. Zoek eens een slak op. Zet m op het bord en bekijk zijn spoor. Zie je m?

-Als hij loopt kun je zijn slijmspoor goed zien!

-Kun jij zijn slijmspoor vinden?

Opdracht 13

Spin

Spinnen op de grond maken vaak geen web. Ze rennen of springen en vangen zo hun prooi. Acht poten, maar hoeveel ogen zie je eigenlijk? Bekijk ze eens goed!

Opdracht 14**Onderzoek = herhalen**

Bekijk de zoekkaart nog eens goed. Welke dieren hebben je nog niet gezien? Je kunt nu jouw onderzoeksgebiedje weer achterlaten zoals het was. Leg de bladeren er overheen en zoek een nieuw onderzoeksgebiedje. Ga weer bezig met de opdrachten en hopelijk vind je ook slakken (naakt of met een huisje), loopspinnen, mieren of kevers. Allemaal zijn ze een belangrijke rol in het leven op de bodem. Kun jij bij elk gevonden dier raden welke rol dat is?

Denk aan: opruimen van dode bladeren, eten van planteneters, voedsel voor vogels, vliegen- en muggenvangers, enzovoorts. Vang ze en zet ze eens op het bord of een leeg vel papier. Zo kun je goed zien hoe die loopt.

Jouw bodemdieren onderzoek is waardevol!

Met [dit formulier](#) kun je doorgeven welke dieren je hebt onderzocht. Zo krijgen natuurkenners een goed overzicht van de bodemdieren in Nederland.

Bedankt voor je onderzoek! Heb je nog leuke foto's om te delen met ons?

Stuur ze op naar educatie@deheldersevallei.nl

Meer weten?

Over Springstaartjes: <https://nioo.knaw.nl/nl/springstaart>

Over Pissebedden: <https://nioo.knaw.nl/nl/pissebed>

Over Mieren: <https://nioo.knaw.nl/nl/mier%20>

Over Wormen: <https://nioo.knaw.nl/nl/regenworm%20>

Over Slakken: <https://www.natuurpunt.be/pagina/slakken>

Over Spinnen: <https://www.natuurpunt.be/pagina/spinnen>

Over Duizendpoten: <https://nl.wikibooks.org/wiki/Wikijunior:Kriebelbeestjes/Duizendpoot>

Over Schimmels: <https://nioo.knaw.nl/nl/schimmel>

Over bodemdieren: <https://nioo.knaw.nl/nl/onbekende-schatten-onder-onze-voeten>

